

Zasláno¹

Není tomu dávno, kdy umělci si vybojovali právo míti jiný názor než uznané autority, jiné cíle než tradiční, jiné cítění než masa. Dnes, zdá se, jako bychom si měli navléci stará pouta.

Umělec má býti zodpověden nejen za literární hodnotu své práce, ale i za řadu jiných vztahů, podstatně cizích a vedlejších, jako jsou politická taktika a politická posice listu, do něhož přispívá.

Nám jde naopak jen o budoucí, krásnou kulturu, o společenský život proniknutý a řízený krásou a uměním, a ten nám není totožný s politikou *žádné* strany, třeba si náhodou osobovala řízení budoucnosti, — my naopak jsme přesvědčeni, že umělecká práce žije sama sebou, že je neodvislá od programů a cílů frakcí. Dílo umělcovo je pro *člověka věčného* a ne *efemerního*, a proto se ohlížíme tak málo na běžné a měnné programy listů, do nichž píšeme.

Nemáme listu, který by nám mohl být praporem; nejsme jeho redaktory, nebydlíme ve vlastním domě; a list ve svém celku není literárním výrazem *nás*, vystupujeme od případu k případu na cizích jevištích, a ručíme právě jen za tento případ bez solidarity s jinými.

Máme plnou volnost prodávati své práce i listům jiným a dílo umělcovo je nám v dnešním společenském řádu dílem na *prodej* — nebojíme se toho slova — a plně zdůvodněným, bohužel, že u nás nevyplněným přáním je, aby bylo co nejlépe prodáno.

Umělcovy lásky a nenávisti nejsou ohraničeny stranami; umělec *nemust* býti jejich přívržencem; u něho není přijímání osob.

„Nový kult“ prohlašuje svobodu individua; a zároveň chce podrobiti umělce jedné straně, jedné třídě. Chce, aby umělec sledoval masu; nám je úzko v této jednostrannosti a žádáme, aby umělec v *první řadě* sledoval *sebe* — jen to je konec konců rozhodné.

„Nový kult“ si přeje, aby umělec hleděl jedním směrem. Taková ohlávka je nám příliš těsná. Chceme se rozhlédnout a po případě i rozletět vpravo i vlevo, žít v širokých obzorech.

Známe jedině poslání umělce: ztělesnit to, co v jeho nitru volá po vyjádření. A známe jediný druh nepoctivosti: nevěrnost vlastnímu srdci, jež se nyní jeví tak často násilným zlomením ideové linie u autorů, kteří včera hlásali krajní aristokratické a dnes otročí mase.

A sloužit davu *může* *býti* někdy ničivější než jednotlivci.

F. X. Šalda
K. Sezima
O. Šimek

Olokar Theer
Ladislav Velltruský
Jan z Wojkowicz

1 - Protest tento, sepsaný bez popudu a vědomí redakce, je výtryskem nutnosti chvíle, a podepsáni jsou jen přispívatelé „Lumfru“, kteří jsou v osobním styku.

Z dopuštění osudu — individualisté

Spojená odpověď zapsanému společenstvu Mod. revue a N. kultu

Jiří Karásek: A přitom jaká mravní laxnost!

St. K. Neumann: Kousek historie, vlastně trochu informací pro čtenáře, který neví, jak se lze a švindluje.

Poslední článek můj „Staré modly nově natřené“ rozzuřil tichou obchodní společností „Moderní revue-Nový kult“, pracující pod dvojí rozdělenou firmou tak, že se k sobě hned bez váhání přihlásila.

V „Moderní revui“ útočí na mne p. Karásek, jehož jsem se vůbec nedotkl a o němž jsem mluvil jen, když jsem referoval o jeho knihách, naposledy o „Hořící duši“, tak zaslepeně, perfidně a přitom malomocně, jak dovede jen dlouhá a dlouhá léta strádání vztek a dlouhá a dlouhá léta dušená mstivost.

Neviní mne milý náš aristokrat a individualista z něčeho jiného, než z kritické nepoctivosti, čachru s literárním svědomím a zaprodanosti.

Stejně obžaloby hází na mne jiný bohatýr, p. Neumann — a oba dovolávají se přitom minulosti a oba vyzpěvují se jako tenorové na jevišti za vzor „charakteru“ a bezúhonné čtosti.

Prohlédněme si tedy minulost.

Pan Karásek vidí „čachru“ v tom, že prý jsem psal dvakrát různě o „Pohádce máje“; jednou prý jsem ji vynesl jako „psychologický zázrak“ — po druhé prý jsem ji „ztrhal co nejlouběji jako psychologickou šablonu“, po druhé byl prý mi p. Mrštík „idiotem“.

Ano, héroe charakteru, ano, já skutečně soudil po druhé trochu jinak o „Pohádce máje“ než po první. Ano, charakterně prkenný Jiří české dekadence, ano — neslychaná opovázlivost ve vašich krčcích očkách: ano, *já za pět let*, mezi prvním vydáním „Pohádky máje“ ve Světozoru (1892) a definitivním vydáním jejím v knize (1897), *opovázil se urazit kus cesty ve svém uměleckém rozvoji*, mně s nového stadia nejevila se „Pohádka“ takovou jako s prvního, a já se opovázil ten rozdíl říci!

Ta drzost — neohlížet se na to, budu-li se zdát *jemu*, Jiřímu Karáskovi, charakterem — neohlížet se na nic, ani na všechny literární klepaře a podezíravce, jimiž je český svět rozežrán a otráven — a povědět za pět let svoji novou myšlenku tak otevřeně, oddaně a poctivě, jako jsem pověděl svoji starou před pět let!

Tedy viděl jsem psychologii v evolučním naturalismu (Lit. listy, 1893, str. 14), nyní ve vnitřní introspekci a sensitivně novosti (Lit. listy, 1897, str. 305) — a domníval se, že směrem tím šel nejen rozvoj můj, ale i celé mladé generace.¹

A s toho stanoviska nepokládal jsem Pohádku máje za „poslední slovo v umění a poesii“ a soudil, že se musí jít a půjde za ní, dále, *neuměňuje ostatně nikterak*

1 - Nepřipomínám ani, že „Pohádka máje“ v první verzi byla daleko stručnější a, jak se mi zdálo, svěžeji než v druhé, nepřipomínám to proto, poněvadž nemám ve své dráze co omlouvat a vymlouvat.